

Diplomatervzés
Építészeti leírás

Fényerőmű - Kazincbarcika

Szikra Katalin
2008_tavasz

1 _ Helyszín & téma

Az identitás nélküli város - Kazincbarcika

(A város története - Bővebb ismertetés az előtanulmányban olvasható)

Kazincbarcika a 12 szocialista iparváros egyike. A három Sajóparti községből, amelyek valaha folyómenti földművelésből éltek 40 év alatt művi úton munkásváros épült. Közponja zöldmezős beruházásként született a város egész infrastruktúrájával egy időben. Nem volt ideje, hogy részei összecsiszolódnának, hagyományai alakuljanak ki. A folyamatot párhuzamosan kísérte a környező ipar túlzó mértékű fejlesztése. Lakossága ez idő alatt megtízszereződött.

40 évig a politikai irányítás kedvezményezettjeként minden támogatást megkapott, majd a rendszerváltozással vége szakadt a fejlesztéseknek és maradt befejezetlenül, küszködve saját életképtelenségével. Súlyosabb hanyatlását csak a helyi vegyipar megmentése akadályozta meg, mely a mai napig a város fő támasza.

Problémái:

- Nincs vonzó épített környezete (turisztikai vonzereje gyenge) Nehéz szeretni. **A városlakók tudatában vannak városuk kevésbé vonzó mivoltában.** Kapcsolatuk lakhelyükkel kettős. Az otthon szeretete vegyül a panel, az ipartelepek, a történelem-nélküli városközpont iránt érzet idegenkedéssel.
- **Nagy kiterjedésű bezárt ipari területek.** „Szégyenfoltok.”
- **Kevés a kapcsolata a természeti környezetével** (folyó, patak, tavacsókák).
- **Intézményi rendszere befejezetlen.** A hagyományos városi kulturális arculatot és szellemiséget, a polgári hangulatot kialakító, ezeknek teret adó kulturintézmények hiányoznak.
- **Hiányos társadalmi rétegződés.** Nincs polgári réteg.
- Népeségvándorlás: főleg **a diplomát szerző fiatalok nem térnek vissza.**
- **Hiányzó tradíciók. Nincs identitástudat.**
- Bizonyos megközelítések városi mivoltát is megkérdőjelezzik.
- **Rossz városépítészeti tendenciák, hiányzó koncepciók,** a város karakterének „kispolgári” ízlésű puhítása **A város mai fejlődési törekvése, hogy születésének nyomait kendőzze.** Sorra épülnek a historizáló hangulatú épületek. A városi részleteket, burkolatokat, utcabútorok díszítőek, a város karakteréhez nem illenek. A város arculatát hivatalosan a „Virágok és a szobrok városa” szlogen kommunikálásával igyekeznek alakítani. Mindez nincs összhangban a város gyökereivel, kialakulásával, karakterével.

Témameghatározás:

Diplomatémámban arra keresem a választ, hogy **mi lehet az a helyes városépítészeti magartartás,** amely a város ezeddig még meg nem talált, de természetből fogva és szükségszerűen létező **identitásához illeszkedik,** azt erősíti. Keresem azokat a helyzeteket, amelyek potenciális lehetőségek rejthetnek magukban, amelyeket csak észre kell venni és pozícióba helyezni.

Vizsgálódásaim két tengely mentén folytak. Egyrészt tanulmányoztam a város történeti gyökereit, melyet az erős ipari alapokban véltem felfedezni. Valamint tanulmányokat készítettem a város felépítéséről, és környezetével való kapcsolatáról.

Ezek alapján a következő „**akcióterületeket**” határoztam meg:

Vizek, erdő:

Az első csoportban azt vizsgálom, hogy a város milyen kapcsolatban van a természeti környezetével. Itt elmondható, hogy a Sajó-folyó a Tardona-patak és a kertvárosi bányatavak mellőzött helyzetben vannak.

A **Sajó**hoz gyakorlatilag csak átszökni lehet. A városi hétköznapok tudatából teljességgel hiányzik a folyó közelsége.

A **Tardona-patak** a városszövetet és a Bükk hegységet választja el természetes akadályt képezve, mivel a patakon kevés híd található. Ez leginkább gyerekek kedvelt felfedezőhelye.

A **bányatavak** szintén mostoha helyzetben vannak. A kertváros felől egy földúton lehet csak megközelíteni. Az utat a város roma negyede szegélyezi, így bár nem veszélyes környék, mégsem kedvelt övezet, pedig a tavak a kertvárostól 3 perc sétára vannak.

Ipari területek:

A második csoportot a város jelentős kiterjedésű, a rendszerváltáskor bezárt iparterületek alkotják. Ezek az iparterületek elsősorban a szénbányászathoz, másodsorban az építőiparhoz kapcsolódnak. A városos szegyenpontjai ezek.

Messze a város határán kívül található a **Tardona-völgy bezárt szénbányája**. Csillepályák, bányadombok, tégláépületek, ipari műtárgyak. Pozíciójából adódóan új funkcióját elsősorban a zöldturizmushoz és a kerékpár sporthoz kapcsolódóan tudja megtalálni.

A ma is működő vegyipar hosszan elnyúló területei közé ékelődve található az említett völgyi szénbányához valaha dombokon keresztül csillepályákkal kapcsolódó **szénfeldolgozó üzem**. A nagy kiterjedésű területen elvéve meglepő szépségű ipari tárgyakra lehet bukkani. Ez a terület elsősorban ipari újrafelhasználás útján található szerepet, mivel intenzív ipari területek veszik körbe, így más funkció számára kedvezőtlen helyzetben van.

Valaha a Kazincbarcikát megelőző falvak határában állt a településeket és a bányákat ellátó, szénből villamos energiát előállító **erőmű** épülete. Kisöccse, a **trafóház** kísérte. 1921-ben épült. A Borsodi hőerőmű megépítésével leállt. Azóta használaton kívül áll.

Diplomatervemben ez utóbbi erőmű épületet és környezetét dolgozom ki részletesen. Választásom azért esett erre a területre, mert a felvázolt vizsgálódási vonalak e ponton nagyon szép és intenzív kapcsolatban találkoznak. Az épület önmagában inspiratív, lehetőségeket rejtő tárgy. Emellett kapcsolható az elfeledett Sajó-parthoz, amely szintén nagyon erős eleme Kazincbarcika identitásának megtalálásában.

2 _ Koncepció

Sajó:

A **Sajó-part visszaadása a városnak**. Néhány sínpár nem elég indok arra, hogy egy város elszakadjon a tőle pár száz méterre fekvő folyójától. A koncepció alapja a kapcsolat megteremtése. A város több ponton átjutási lehetőséget kap a Sajó-partra. Némely kapcsolat a sínek szintjén jön létre. A város tengelyének meghosszabbításában álló átjutási lehetőség pedig a sínek alatt átvezetett sétány.

A folyópart megőrzi természet öle hangulatát. Kevés beavatkozással, kevés épített elem hozzáadásával kirándulóútvonallá, piknikezők, szalonnasütések célponjává válhatna.

Erőműhöz kapcsolódó terület:

A sínek alatt átvezetett sétány az erőmű mellett kialakított városi térbe torkollik. A tér finoman lejt a lépcsősor irányába. A lépcsősor és a tér vonalvezetése az erőmű épületegyüttesének irányába vezet.

Talált tárgy:

A koncepció gyűjtőpontjában a talált ipari tárgy áll. Az, ami eddig a hátránya volt a városnak, most az előnyévé válik.

A tárgyat megtisztogatjuk.

Keretbe helyezzük.

Új funkcióval látjuk el.

Ikonná alakítjuk. Szimbólumává válik a városnak.

Egy tárgy, egy hely, egy dolog, ami az övék, és amire büszkék lehetnek.

3 _ Az épületek

Funkció:

Az épület funkciója szerint olyan kulturális intézmény, amely elsősorban a középiskolás fiatalokat célozza meg. Színpontjában **a kocsmá és a színház** között helyezkedik el. (E kettő a Barcikán fellelhető két végpont). Hiányt pótol. Olyan közösségi tereket jelentene, ahová ez a korszak a szabadidejét tölti.

Az **erőmű épületrészében előadótér** kerül kialakításra, mely egyszerű igény szintű előadások megtartását teszi lehetővé, valamint egyéb rendezvények, bulik befogadója is lehet. Az épületegyüttes célja a progresszív, friss, kortárs kultúra exportálása.

Az **új épületrész szakköröket, klubokat** fogad be, (műhely és próbaterem), előtérben csocsó és pinpongasztalok kerülnek elhelyezésre, így nem csak a klubtagok látogatják.

A **trafóház** földszintjére **büfé**, emeletére **médiaszoba** kerül. A trafóház előtt kisebb udvart körbezáró fedett lépcsősorok a korosztályra jellemző szabadtéri találkozásokhoz adnak felületet.

Tömegformálás:

A **meglévő épületeket keretbe kerülnek** az által, hogy a terep a meglévő épületek körül egy kicsit besüllyed, 80 cm-rel mélyebbre kerül, így hozva létre finom határvonalat az épületek saját udvarai és a városi terek között. A **keret testét a szintkülönbséget áthidaló lépcsők és rámpák, valamint egy új épület képezi**, amely ebből a keretből nő ki. Megjelenésében, illetve anyagában is azonos vele.

A legmeghatározóbb építészeti irányelv az volt, hogy az erőmű épület érintetlen maradjon. **Úgy kerüljenek bele / köré az új funkciók, hogy megjelenésükben elváljanak az eredetitől.** Az épület külső falai tehát nem változnak, ablaknyílásaiba nem kerül üveg.

Az épület érdekessége a belsejében található masszív pillércsonkokból és köztük fekvő gerendákból álló építmény. Ez a szerkezet a hajdan működő erőmű technológiájához tartozott. Erre a pillérsorra ül fel az új funkciót befogadó épületrész, miközben az alatta lévő térrész szabadon marad egyszerre alkotva az előadó előcsarnokát. és nyitott állapotban fedett nyitott teret, mely az udvarhoz kapcsolódik.

Homlokzatok:

Az eredeti épülethomlokzat mögött megjelenő polikarbonát burkolat, mely alá egyszerű negyzethálós kiosztásban apró led világítás kerül, így **az épület finoman világít éjszaka**. Ez a világítás fontos eleme az épület ikonos megfogalmazásának. Látják a városból. Látják a vonatból. Látják a hegyről. Látják a Sajó partjáról.

Szerkezet:

Szerelt acélváz szerkezet. Ezzel is erősíteni kívántam, hogy az új épületrész nem hozzáépül, nem egyben a régivel, hanem attól elválva behelyeződik.